

23. októbra 2021 7:00 ♥ Futbal ♥ Ofsajd

V Poľsku sa ich názory zrazu stali mainstreamom. Ultras vo východnej Európe využívajú aj politici

LUKÁŠ VRÁBLIK

Fanúšikovia Legie v roku 2018 v zápase proti Trnave. Foto – TASR/Lukáš Grinaj

[Náš tip: *Kniha, ktorá vám možno zachráni život.*]

Počas komunistickej éry boli mnohé skupiny ultras fanúšikov vo východnej Európe symbolom odporu proti režimu. Po zmene politického systému sa zmenili aj ultras, prepojenie s politickou scénou však zostalo.

Podľa expertov sú ultras jednou zo zložiek, ktorá prispela k vzostupu populistických a neliberálnych vlád vo východnej Európe a na Balkáne.

Vo svojej práci „*Football Politics in Central and Eastern Europe*“ (Futbalová politika v strednej a východnej Európe) o tom [píšu](#) aj Roland Benedikter a Dariusz Wojtaszyn z Vroclavskej univerzity.

Názory a aktivity futbalových fanúšikov v postkomunistických štátoch priamo spájajú s antiglobalizačnými a antieurópskymi myšlienkovými prúdmi, a ako špeciálny prípad vyberajú Poľsko.

Podľa Benediktera a Wojtaszyna sú poľskí fanúšikovia špecifický tím, že politický podtón svojho konania zdôrazňujú ešte viac ako iní „hooligans“ v regióne.

„Hoci miestni ultras často patria k odlišným ideológiám, o politike hovoria veľmi otvorene. Spomínajú ju najmä ako formu odporu. ‚Odporu voči systému‘ – či už národnému, európskemu, alebo globálnemu. To ich spája,“ vysvetľujú.

Vo východnej a v strednej Európe sa komunisti snažili o kontrolu každodenného života. / nepolitické aktivity museli mať povolenie úradov. Futbaloví fanúšikovia sa však často do istej miery organizovali sami, čo vládnuce triedy vo väčšine komunistických štátov považovali za nežiaduce.

Futbalový štadión bol miestom, kde mohli fanúšikovia kritizovať režim. Niekedy to robili nepriamo: napríklad nepriateľským postojom proti klubom, ktoré boli spojené s režimom

Väčšinou išlo o armádne kluby alebo tímy spojené s mocou, napríklad s políciou či armádou. V Sovietskom zväze to bolo napríklad Dynamo Moskva, v Poľsku Legia Varšava v NDR Dynamo Berlín s väzbami na Stasi.

Ak futbaloví fanúšikovia vyjadrovali nenávisť k týmto klubom, mnohí politici to hodnotili ako nebezpečenstvo pre komunistický systém.

Spoločný nepriateľ

V komunistickej ére sa vytvoril základ fanúšikovskej kultúry, v ktorej sa napríklad v Poľsku pokračuje dodnes.

Alicju, fanúšičku Legie, zobrala prvý raz na futbal matka, keď mala osemnásť. V dávnejšom rozhovore pre Denník N rozprávala: „Legia je najnenávidenejší klub v Poľsku. Buď ste ich fanúšikom, alebo ich nenávidíte. Nezáleží na tom, proti komu hráme, vždy o nás spievajú piesne, niekedy dokonca kričia viac o Legii ako o ich vlastnom tíme. Na druhej strane, Legia má aj najviac fanúšikov v krajine.“

Legia vznikla cez prvú svetovú vojnu ako tím poľských légii a prezident Józef Pilsudski je pred vypuknutím druhej svetovej vojny postavil štadión.

A fanúšikovia Legie sú považovaní za jedných z najlepších na svete. Okrem skvelých choreografií sa prezentujú aj politickými odkazmi. Hromadne sa zúčastňujú na oslavách výročia Varšavského povstania a Dňa poľskej nezávislosti, kritizovali bývalého premiéra Donalda Tuska a nenávidia sa s ostatnými fanklubmi, najmä s Lechom Poznań, Wislou Krakov, Widzewom Lodź a Poloniou Varšava.

Michał Żewlakow, bývalý poľský reprezentačný obranca a kapitán Legie, pre Denník N povedal: „Aj keď tím nehrá dobre, títo fanúšikovia spievajú 90 minút a naozaj dodávajú tímu silu. Keď si spomeniem na svoje hráčske časy, tak keď som mal takúto podporu z tribún, nepotreboval som ani trénovať, takú veľkú silu som získal. Je to niečo, čo si musíte vyskúšať na vlastnej koži, nestačí o tom rozprávať. Pre mňa sú to najlepší fanúšikovia na svete.“

Prečítajte si

Športový riaditeľ Legie Varšava: Ak by váš Duda išiel na sto percent, bol by ako Zidane

Fanúšikovia Legie sa zároveň zúčastňujú na vopred dohodnutých bitkách mimo štadióna. Fanúšik Krzysztof však rozprával o jednom zápase s Jagielloniou Białystok, keď bitka takmer vypukla počas zápasu.

„Tribúna pre ultras Legie bola pre incidenty uzatvorená, preto fanatici sedeli na iných tribúnach. Fanúšikovia Jagiellonie sa zrazu rozhodli zvaliť oplotenie a začať bitku. Obe skupiny sa nenávidia. Polícia prišla rýchlo, no jeden z fanúšikov Legie zostal medzi policajnou jednotkou a priaznivcami Jagiellonie. Fanúšikovia súpera sa ho rozhodli chrániť. Situácia bola naozaj úžasná, fanúšikovia sa spojili proti spoločnému nepriateľovi, spomínal.

Poľskí futbaloví fanúšikovia získali veľkú publicitu v novembri 2015, keď sa postavili proti príchodu utečencov. Bolo to v období, keď nemecká spolková kancelárka Angela Merkelová vyhlásila, že Nemecko to „zvládne“. Na zápas Ekstraklasy priaznivci Slasku Vroclav a Lechu Poznań priniesli transparent, v ktorom sa postavili proti moslimským prisťahovalcom a sľúbili, že budú brániť kresťanstvo.

Benedikter a Wojtaszyn vysvetľujú, že to nie je len o nepriateľskom postoji k cudzincom. Futbalový štadión podľa nich vždy fungoval ako miesto, kde ľudia vyjadrovali nespokojnosť so spoločenskou situáciou: „Stal sa miestom konfliktu ľudí z opačných koncov spoločenského spektra. Konfliktu medzi tými, ktorí ťažili zo socio-kultúrnej transformácie Poľska, a tými, ktorí zostali na okraji.“

Poľský profesor a expert na extrémizmus Rafal Pankowski **dodal**: „Antimoslimské transparenty, piesne, pouličné protesty a zúrivý prístup voči utečencom vidíme v takmer všetkých fanúšikovských skupinách. Väčšina (poľských) ultras posilňuje konzervatívnu atmosféru v krajine. Bohužiaľ, vo futbale voči tomu nikto nevystúpil.“

Fanúšikovia Legia oslavujú titul v roku 2018. Foto – TASR/AP/Czarek Sokolowski

Gang proti autoritám

Britský novinár James Montague strávil roky cestovaním po svete a stretnutiami s ultras o ktorých **napísal** knihu „1312: Among The Ultras“ (1312: Medzi ultras). Montague vysvetľoval, že v Anglicku sa „hooligans“ postupne vytrácajú vzhľadom na legislatívu ešte z éry Margarety Thatcherovej, ale mnohé skupiny naďalej existujú a ich nepriateľom je momentálne napríklad islam.

„Hooligans boli hlavne symbolom postoja proti autoritám. Je to podobné ako punk. To, že títo ľudia nemajú radi futbal, je mýtus. Stretol som však zopár ‚káпов‘, ktorí sa o futbal nezaujímali. Ultras vnímali ako svoj gang,“ povedal v rozhovore pre magazín GQ.

„Vo východnej Európe a na Balkáne boli ultras dôležití pri vzostupe populistických a neliberálnych vlád,“ pokračuje Montague.

„Väčšina z nich sa prikláňa k radikálnej pravici. Dlhé roky boli preto vyvrhelmi a outsidermi. Keď sa však vlády v Poľsku, Maďarsku, Srbsku či dokonca Severnom Macedónsku zmenili, ich názory už zrazu neboli až také radikálne. Stali sa

mainstreamom. Veľa politikov si povedalo, že ich môžu využiť. Máte totiž v nich dobre organizovanú armádu mladých mužov, ktorí sa neboja povedať, čo si myslia.“

Montague sa stretol s politikom v Skopje, ktorý bol kedysi lídrom skupiny ultras. Ten mu povedal, že ultras sa dajú použiť buď ako „motor protestov“, alebo môžu rozbíjať demonštrácie opozície. „Keď sa potom dostanete k moci, musíte si ich držať od tela, lebo ultras sa ťažko kontrolujú,“ dodal.

V Severnom Macedónsku mali veľký náboj zápasy medzi Vardarom Skopje, historicky najúspešnejším klubom krajiny s nacionalistickými ultras „Komiti“, a Shkendijou, klubom etnických Albáncov, ktorých fanúšikovia sa prezývajú „Ballistet“ a pred zápasmi spievajú albánsku hymnu. Medzi Komiti, Balistet a ďalšími skupinami došlo v minulosti k mnohým násilným incidentom.

Prečítajte si

Má hráčov aj z našej ligy, no vyhralo v Nemecku. Severné Macedónsko je najväčším outsiderom Eura

Experti taktiež opakovane rozprávajú o opakujúcich sa rasistických škandáloch. Keď Anglicko pred dvoma rokmi zvíťazilo v Bulharsku 6:0, anglickí futbalisti sa sťažovali na rasistické urážky.

„Bulharsko nie je veľmi rozmanité a ľudia, najmä staršia generácia, nemajú veľa skúsenosť s interakciou s inými etnikami,“ povedal Pavel Klymenko, odborník FARE pre oblasť východnej Európy, pre Deutsche Welle.

„V Bulharsku sa navyše krajná pravica až neuveriteľne infiltrovala do tamojšej fanúšikovskej scény. Vzostup krajnej pravice v Európe posilnil rasistov v spoločnosti aj vo futbale. Tieto prepojenia sa preto rozvíjajú,“ dodal.

Damir Pilić patril k ultras chorvátskeho Hajduku Split (tzv. „Torcida“), ale potom z neho odišiel. Pre Deutsche Welle o rasistických urážkach fanúšikov hovoriť:

„(Ultras) nedokážu pochopiť, ako ich niekto môže obviňovať z rasizmu, keď v ich spoločnosti nie sú takmer žiadne iné rasy. Ak prehrávajú so silnejším súperom, vidia to ako spôsob ponížiť súpera, ktorý predtým ponížil ich. Ak sa ich však po zápase spýtate, či sú rasisti, budú to popierať. Čo sa týka rasizmu, mnoho ľudí na Balkáne je mentálne ešte na základnej škole. V regióne nemáme takmer žiadnych ľudí tmavej pleti. Nedokážu teda pochopiť širšie dôsledky takéhoto správania.“

Rasistické prejavy však Pilić považuje za súčasť širšieho trendu, najmä radikálnych názorov a rastúceho nacionalizmu.

„Počujete aj urážlivé pesničky o futbalistoch len preto, že sú Chorvátmi, Srbmi alebo Bosniakmi. V našej spoločnosti je to však hlboko zakorenené už od rozpadu Juhoslávie, preto nie som veľký optimista,“ uzavrel Pilić.

[Športové podcasty Denníka N: [Apple](#) – [Google](#) – [Spotify](#) – [Podbean](#) – [Deezer](#) – [YouTube](#) – [RSS](#)]

Máte pripomienku alebo ste našli chybu? Prosíme, napíšte na pripomienky@dennikn.sk

OBCHOD

Ján Štrasser

Zuzana Kronerová. Optimistka z presvedčenia (mimoriadna zľava)

~~12,90 €~~ **6,90 €**

 Vložiť do košíka

Knihy a veľa ďalších produktov nájdete v obchode Denníka N [Prejsť do obchodu](#)